

sti”); Gerald Maier, Daniel Föhle i Andreas Neuburger, *Bereitstellung, Aufbereitung, Langzeitsicherung: Funktionen der Archive in der Forschungsdateninfrastruktur* (“Priprema, obrada, dugoročna pohrana: Obveze arhiva u infrastrukturi istraživanja”); Patrik Sahle i Jonathan Blumtritt, *Forschungsdatenmanagement als Puzzlespiel?: Institutionelle Aufgaben und Rollen bei der Versorgung der Geistes- und Kulturwissenschaften* (“Sustav istraživanja kao slagalica?: Institucionalne zadaće i uloge u pohrani rezultata istraživanja humanističkih i društvenih znanosti”). U broju 2 iz 2020. godine: Uredništvo, *Absage des 90. deutschen Archivtags 2020 in Bielefeld* (“Otkazivanje 90. dana njemačkih arhiva 2020. u Bielefeldu”); *Archiv in Zeiten einer Pandemie: Corona und die Auswirkungen auf das deutsche Archivwesen* (“Arhiv u vrijeme pandemije: Korona i njezini učinci na rad njemačkih arhiva”). U broju 3 iz 2020. godine: Anikó Szabó, *Dauerhafte Kenntnis der Gesamtheit – Sicherung von Studierendendaten in Nordrhein-Westfalen* (“Trajne spoznaje cjeline – osiguranje i pohrana podataka studenata u Sjevernom Porajnju-Zapadnoj Falačkoj”); Christoph Laue, *Hier hat er keine politische, sondern rein ärztliche Tätigkeit ausgeübt* (“Ovdje nije bio na političkoj, nego jasno i samo na liječničkoj dužnosti”); Kerstin Stockhecke i Bärbel Thau: *Patientenakten – Perspektiven aus der Praxis* (“Dosjei pacijenata – perspektive iz prakse”).

Danijela Marjančić

***Archivaria: The Journal of the Association of Canadian Archivists* br. 89 i 90 (2020).**

Ovogodišnji prikaz znanstveno-stručnoga časopisa *Archivaria: The Journal of the Association of Canadian Archivists*, glasila Društva kanadskih arhivista, donosi pregled brojeva 89 i 90 za 2020. godinu, u kojem su svojim radovima sudjelovali kanadski i američki arhivisti. Na 418 stranica u oba broja obuhvaćen je širok niz tema, od arhivske pedagogije do ponovnih procjena važnosti sadržaja pojedinih dokumenata pisanih rukom danas poznatih književnika, dotičući se i za hrvatsku arhivistiku pomalo izazovnih i kontroverznih tema kao što su fondovi i specijalne zbirke LGBTQ2+ zajednice.

Te kontroverzne teme otvara u broju 89 članak *Archival activism, symbolic annihilation, and the LGBTQ2+ community archive* (“Arhivski aktivizam, simbolično uništenje i Arhiv LGBTQ2+ zajednice”) autorice Elspeth H. Brown. Autorica u rad unosi osobnu notu govoreći o promjenama i novim počecima u vlastitom privatnom i poslovnom životu 2000. godine, kada se je preselila u Toronto i počela volontirati u tadašnjem Arhivu LGBTQ2+ zajednice. S obzirom na to da se zbog svoje boje kože u početku nije osjećala dobrodošlo, trinaest godina kasnije pokrenula je projekt sa željom transformacije toga arhiva, njegova

boljega uključivanja u društvo i veće vidljivosti među pripadnicima homoseksualne nebijelačke zajednice. U članku iznosi potrebu dodavanja trans arhivskih zbirki, uz već postojeće gej i lezbijske arhivske zbirke. Ističe važnost političke podrške u postizanju zadanih ciljeva te kao pozitivne primjere kojima stremi opisuje projekte ArQuives i Oral History Digital Collaboratory.

Broj se nastavlja člankom *Telling stories from Montreal's Negro Community Centre Fonds: The archives as community-engaged classroom* ("Pričanje priča iz fondova montrealškoga Centra crnačke zajednice: Arhivi kao učionice angažirane zajednice") troje autora, Alexandre Mills, Désire Rochat i Stevena Higha, o rezultatima tečaja *Pričanje priča*, održanoga u zimskom polugodištu 2017. na Sveučilištu Concordia. Naime, polaznici toga tečaja dobili su privilegij prvi otvoriti i identificirati 100 kutija arhivskoga gradiva Crnačkoga društvenoga centra iz montrealške četvrti Mala Burgundija, spašenoga nakon poplave i ukidanja toga centra, koji je kontinuirao djelovao u razdoblju od 1927. do 1992. godine. Polaznici tečaja isprva su bili dezorijentirani postavljenim zadatkom, no nakon njegova završetka nastavili su primjenjivati stečena znanja o načinima korištenja arhiva, mogućnostima pretraživanja gradiva i arhivskih istraživanja. Tečaj je dosegnuo i viši cilj – pobudio je svijest o važnosti nastavka djelovanja drugih organizacija povezanih s ugašenim centrom te je potaknuo interes javnosti za arhivsko gradivo crnačkih zajednica i njihovo prikupljanje od strane pojedinaca i organizacija.

Treći po redu rad, članak Eda Summersa naslovljen *Appraisal talk in web archives* ("Vrednovanje razgovora u mrežnim arhivima") donosi razmatranje postupka arhivskoga vrednovanja elektroničkih zapisa koji svojim sadržajem opravdavaju skrb i očuvanje u mrežnim arhivima. Autor prikazuje paralelni razvoj alata za arhiviranje mrežnih sadržaja i razmišljanja arhivista o njihovoj uporabi te kritički razmatra promišljanja i izjave arhivista o vlastitim odlukama o dokumentima spomenutoga "formata" koje vrijedi čuvati.

Rubrika "Studije slučaja" donosi rad *Toward an embodied poetics in appraisal: Walt Whitman in the US National Archives* ("Prema utjelovljenoj poetici u vrednovanju: Walt Whitman u Nacionalnom arhivu SAD-a") autorice Nicole Gray o nizu dokumenata koje je napisao američki pjesnik Walt Whitman za vrijeme svojega pisarskoga rada u Uredu državnoga odvjetnika u Washingtonu u razdoblju od 1865. do 1873. godine. Dokumenti su pronađeni 2008. u Nacionalnom arhivu SAD-a, a pohranjeni su i dostupni unutar fonda Ministarstva pravosuđa toga arhiva. Autorici su bili zanimljivi iz perspektive arhivskoga vrednovanja i opisa, jer smatra kako činjenica što su pisani Whitmanovom rukom, pisarovom, a ne pjesnikovom, skreće pažnju na postupak stvaranja dokumenta, hijerarhijski i sadržajno, unutar velike državne institucije te tako utječe na njegovo konačno vrednovanje i odluku o (ne)čuvanju.

U nastavku slijedi članak *Medical cartography in Southern Ontario, 1880–1920: A records perspective* ("Medicinska kartografija u Južnom Ontariju 1880.–

1920.: Perspektiva zapisa”) autorice Renée Saucier, dobitnik nagrade Gordon Dodds za 2020. godinu. Zanimljivo koncipiran i strukturiran članak donosi pregled povijesti razvoja medicinske kartografije u Kanadi od 19. stoljeća do današnjih dana. Analizom tzv. mapa bolesti Južnoga Ontarija u razdoblju 1880.-1920. pojašnjava osnovnu svrhu medicinskih karata i njihovu primjenu u zdravstvenom sustavu, od primarne zdravstvene skrbi do sanitarnih centara i inspekcija kontrole zaraznih bolesti.

Ljetni broj zaključuju tri osvrta novoobjavljene stručne literature i dva osvrta održanih izložbi. Adrian Cunningham izradio je osvrt knjige američkoga kolege G. Yea *Records, Information and Data: Exploring the Role of Record-Keeping in an Information Culture* (“Zapisi, informacije i podaci: Istraživanje uloge čuvanja zapisa u informacijskoj kulturi”). Tys Klumpenhouwer izradio je osvrt djela Laure A. Millar *A Matter of Facts: The Value of Evidence in an Information Age* (“Stvar činjenica: Vrijednost dokaza u informacijsko doba”), a Grant Hurley izradio je osvrt knjige koju je uredila J. Kramer-Smyth *Partners for Preservation: Advancing Digital Preservation through Cross-Community Collaboration* (“Partneri u očuvanju: Unaprjeđivanje digitalnoga očuvanja kroz suradnju među zajednicama”). Karen Suurtamm osvrnula se je na izložbu D. Bowen nastalu u suradnji Sveučilila Toronto, Galerije Justina M. Barnicke i kuće Hart *God of Gods: A Canadian Play* (“Bog bogova: Kanadska predstava”), a Annissa Malvoisin osvrnula se je na izložbu *The Way She Looks: A History of Female Gazes in African Portraiture – Photographs from the Walther Collection*, Ryerson Image Centre, Ryerson University (“Povijest ženskih pogleda u afričkom portretizmu – fotografije iz zbirke Walther”).

Broj 90 iz 2020. otvara François Dansereau člankom *The portrayal of gender in health care: An examination of Hospital Photographic Archives* (“Ilustracija roda u zdravstvu: Istraživanje Arhiva bolničkih fotografija”). Autor kroz spomenuti rad donosi analizu fotografija nastalih dokumentiranjem rada šest bolnica iz sastava današnjega Zdravstvenoga centra Sveučilišta McGill. Fotografije se čuvaju u novoosnovanim arhivima i specijalnim zbirkama istoimenoga bolničkoga centra, a obuhvaćaju razdoblje od kasnoga 19. do ranoga 21. stoljeća. François Dansereau njihovom analizom ukazuje na rodnu uvjetovanost u obavljanju zdravstvenih zvanja i zanimanja te na činjenicu kako su bolničke uprave diktirale insceniранost na fotografijama te tim postupkom utjecale na stvaranje imidža i predodžbe o vlastitim institucijama u javnosti.

Broj se nastavlja teorijski i filozofski strukturiranim člankom *Whither the human in human rights?: On misrecognition, ontology and archives* (“Gdje je mjesto čovjeka u ljudskim pravima?: O pogrešnom prepoznavanju, ontologiji i arhivima”) Marija H. Ramirez. Rad propituje mjesto čovjeka i njegove humanosti unutar arhiva koji čuvaju i bave se dokumentima i zapisima o ljudskim pravima. Ističe ulogu vlade i vladajućih u odnosu i pristupu dostupnosti i (ne)možnostima javnoga korištenja takve “vrste” dokumentacije. Stoga autor ovim radom

poziva na povratak temeljnim arhivskim načelima, koja zahtijevaju političku neutralnost i svijest o osnovnoj zadaći arhivske struke: skrb i dostupnost arhivskoga gradiva.

James Roussain člankom *Pedagogue in the archive: Reorienting the archivist as educator* ("Pedagozi u arhivima: Preusmjeravanje arhivista kao odgojitelja") poziva na akciju i osvješćivanje arhivista i arhivske struke u prihvaćanju uloge učitelja, poučavatelja primarnih izvora i arhivske pismenosti. Naime, 1972. izišlo je djelo *Clio in the Raw: Archival Materials and Teaching of History* ("Sirova Clio: Arhivski materijali i poučavanje povijesti"), čija gore spomenuta osnovna potka još uvijek nije implementirana unutar arhivske struke. Stoga autor predlaže korake u smjeru samoidentificiranja arhivista i kao učitelja, te ističe potrebu i važnost njihove edukacije u različitim metodologijama poučavanja. Zaključno u članku donosi studiju slučaja o vlastitom iskustvu poučavanja jednosemestralnoga tečaja o korištenju i analizi arhivskih zapisa.

Članak *On Waldens' Fonds: Life on the frontier of monetary appraisal in the Canadian archival landscape* ("O Waldenovim fondovima: Život na granici novčanoga vrednovanja u kanadskom arhivskom krajoliku") dvojice autora, Simona Patricia Rogersa i Curtisa Sassura, bavi se novom procjenom već objavljenoga članka u časopisu. Riječ je o članku Davida Waldena *Stretching the dollar* (*Archivaria* br. 11, 1980-1981), u kojem je Walden pozvao kolege arhiviste na educiranje o dodjeljivanju monetarne vrijednosti kulturnomu dobru. Članak kroz prikaz stručnih radova i diskusija o postojećoj praksi arhivskoga monetarnoga vrednovanja donosi potencijalni odgovor na pitanje služi li ta trenutačna procedura interesima arhivske zajednice.

Posljednji članak ovoga broja, teorijske prirode, *Feeling liberatory memory work: On the archival uses of joy and anger* ("Osjećaj oslobađajućega pamćenja: O arhivskom korištenju radosti i ljutnje") donosi autorica Michelle Caswell. Započinje ga sažetkom stanja američkoga društva 2020. obuzetoga epidemijom virusa Sars-Cov 2, krajem predsjedničkoga mandata Donalda Trumpa i odrazom svih tih čimbenika na vlastiti obiteljski život. U ovom kratkom članku, koji piše iz pozicije predane feministice i istražiteljice feminističke epistemologije, zagovara osnivanje tzv. oslobodilačkoga arhiva kroz ispunjenje pet točaka, koje se primarno odnose na emocije i emocionalna stanja. Smatra kako uzimajući u obzir emocije u odnosu na ciljani rad nećemo samo postići osnivanje nove arhivističke teorijske grane, nego i vlastito emocionalno i profesionalno ostvarenje.

Jesenski, kao i prethodni ljetni broj, donosi prikaze i osvrtne, i to jedan filmski osvrt i pet prikaza svježe objavljene stručne literature. Shyla Seller donijela je osvrt na film *The Forbidden Reel: Documentary by Ariel Nasr* ("Zabranjeni namotaj: Dokumentarni film Ariela Nasra"). Greg Bak osvrnuo se je na rad troje urednika (J. A. Bastian, J. A. Aarons i S. H. Griffin) *Decolonizing the Caribbean Record: An Archives Reader* ("Dekolonizacija karipskoga zapisa: Arhivski čitač").

Hadley Howes prikazao je knjigu D. Brand *The Blue Clerk – Ars Poetica in 59 Versos* (“Plavi referent – umjetnost poezije u 59 stihova”). Katrina Cohen-Palacios osvrnula se je na djelo A. Cocciola *Moving Image and Sound Collections for Archivists* (“Pokretna slika i zvučne zbirke za arhiviste”). Jennifer Anderson prikazala je knjigu Shoshane Zuboff *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power* (“Doba nadzornoga kapitalizma: Borba za ljudsku budućnost na novoj granici moći”). Siham Alaoui osvrnuo se je na drugo izdanje rada urednica L. Gagnon-Arguin, S. Mas i D. Maurel *Typologie des documents des organisations – de la création à la conservation* (“Tipologija organizacijskih dokumenata – od stvaranja do konzervacije”).

Broj zaključuje nekrolog posvećen Shirlee Anne Smith preminuloj 14. travnja 2020., koji je napisala Shelley Sweeney. Shirlee Anne Smith bila je prva arhivistica tvrtke Hudson’s Bay (HBS), tvrtke s najstarijom tradicijom trgovanja krznom na geografskom području od zapadne Kanade do Winnipega, čije se arhivsko gradivo nalazi u Unescovom registru sjećanja čovječanstva.

Ivana Kuhar

***Archives and Manuscripts* 48, br. 1, 2 i 3 (2020).**

Prvi broj sveska 48 (2020) australskoga časopisa *Archives and Manuscripts* otvoren je uvodom autorice i glavne urednice časopisa Viviane Frings-Hessami, koja pod naslovom *The end of archival ideas?* (“Kraj arhivističkih ideja?”) problematizira pitanje brzoga i nekritičnoga protoka informacija u suvremenom informatičkom svijetu, na što ju je naveo *tweet* kojim se je komentator poznat u arhivističkim krugovima referirao na istoimeno poglavlje knjige *Archival Futures* Craiga Gauldapoda. U *tweetu* komentator neutemeljeno optužuje autora da implicira kraj novih arhivističkih ideja te da odbacuje sav rad trenutačnih arhivističkih napora. Nakon što je već podijelio veliki broj korisnika Tweetera, komentator je priznao da uopće nije pročitao poglavlje navedene knjige. Na temelju toga slučaja glavna urednica poziva arhiviste na kritičko promišljanje, obranu činjenica te daljnje prezentiranje novih arhivističkih ideja kroz djelovanje časopisa *Archives and Manuscripts*.

U prvom članku Judit Gutiérrez-de-Armas pod naslovom *Archival practices in Early Modern Spain: Transformation, destruction and (re)construction of family archives in the Canary Islands* (“Arhivističke prakse u ranoj modernoj Španjolskoj: Transformacija, uništenje i (re)konstrukcija obiteljskih arhiva na Kanarskom otočju”) obrazlaže nastanak i obnovu obiteljskih arhiva na Kanarskom otočju od razdoblja kolonizacije u 15. stoljeću do 19. stoljeća u raznim nepovolj-